

ლიტერატურული გაზეთი

№2 (282) 5 - 18 თებერვალი 2021

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

ზაზა ბიბილაშვილი

პოეზია, დანარჩენი ლიტერატურა, და დანარჩენი 2020

*

თანამედროვე პოეზიის ერთი დიდი პრობლემა უნდა იყოს ლექსის მნიშვნელობის დაკარგვა. ალბათ ამის ბრალიც არის, ნაკლებად რომ იწერება სრულყოფილი ლექსი.

ის ერთია, ხშირად რომ ამბობდნენ, ამბობენ და იტყვიან — ლექსია, მაგრამ პოეზია არ არისო. მეორე და არანაკლები ცოდვაა: პოეზიაა, მაგრამ ლექსი არ არის. და მეორე მოვლენა პირველზე იშვიათი როდია.

არც თვითონ პოეზიაა ისეთი იშვიათი მოვლენა, როგორც ზოგჯერ გვგონია. ადამიანის ცხოვრება იმდენად სევდიანი რამაა, შეუძლებელია, ბევრ პოეზიას არ შეიცავდეს. მეგობარს უთქვამს რამდენჯერმე „ამირანის ზღაპრების“ პერსონაჟზე — ჩემთვის ის კაციც პოეტია, მენახირეს ნახირით ახალდადებული თოვლი რომ არ გააქელინაო.

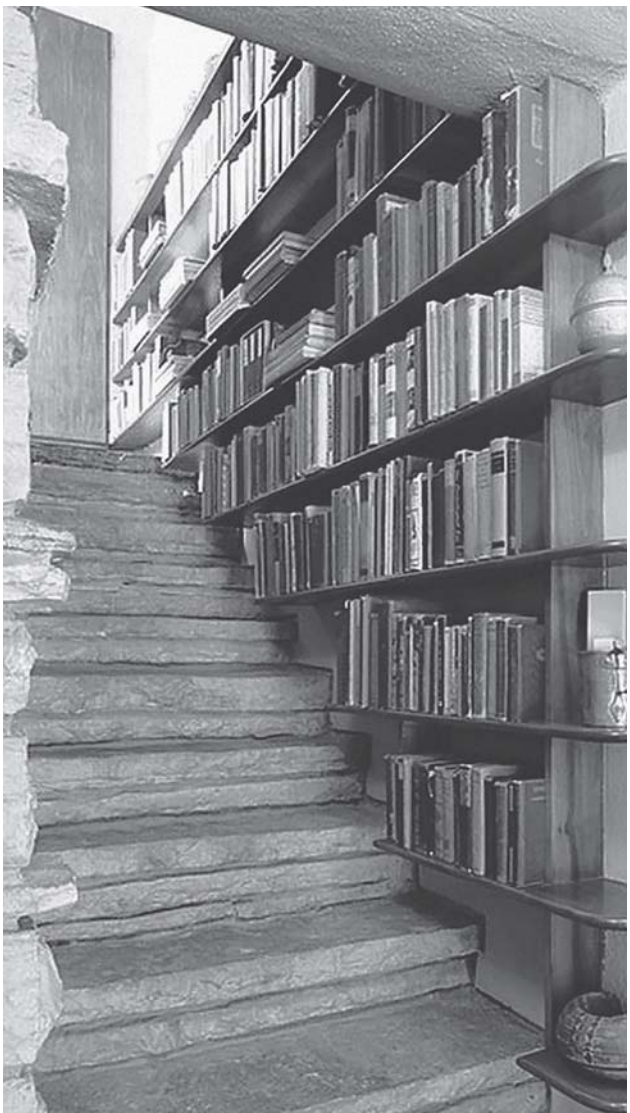
პოეტ-მელექსის საქმე სწორედ ისაა, გარემოში პოეზია იცნოს, გაასუფთავოს, გააკრილოს და ლექსად გადაუთარგმნოს მკითხველს. პოეტის საქმე ლექსის დანერგაა.

ოქრო მადანშიც არის, მაგრამ მადანს არავინ ჩამოიკიდებს ყელზე. მარგალიტი ოკეანის ფსკერზეც მარგალიტია, მაგრამ სამკაულად რომ იქცეს, ის უნდა ამოიტანო და დაამუშავო.

რა თქმა უნდა, აქვე დაბადების სრული უფლება აქვს კითხვას: ხომ არ ჯობს, არ ამოიტანო და იქვე დარჩეს? თუმცა ასეთი კითხვები მხოლოდ მარგალიტთან დაკავშირებით არ ჩნდება. საერთოდ, ყველაფერი საეჭვოა ამ ქვეყანაზე.

ლექსის სრულყოფილად განმარტებას — რაც დიდად საჯახირო საქმედ მეჩვენება — ახლა არ შეეჭვიდები. ერთი კი მჯერა: ის არ არის ნახევარფაბრიკატი, არ არის ნედლეული, არ არის მადანი. ის პროდუქტია.

II-III

ბესიკ ხარანაული

ნანერი

სანამ ჩემი საქმე მოიგებს,
ლოდინი მომაცდენს,
ამიტომაც ვწერ —
ვერ გავიგებ,
როგორ გავა ცხრაასი წელი.

მახსოვს, სახლს ვეძებდი,
დავიარებოდი,
ნანერი ყოფილა ჩემი სახლი,
თურმე რომ ვეძებდი.

მახსოვს, ქალს ვეძებდი,
ცოლ-შვილს ვეძებდი,
თავშესაფარი ვიპოვე ნანერში.

კაცს იმიტომ უნდა სამშობლო,
რომ გული გაუტყდეს —
ნავიღეს ნანერში.

წელსქვემოთ რომ გვეგონა ნიჭი,
წელსზემოთ ყოფილა,
სიბერეში ყოფილა ნიჭი,
ნიჭი — ნანერში.

თვალთ უნდა ნახო,
რამეს რომ ენდო —
მთისბროლიან გორაზე მიდგას სახლი,
მაკრატელით გამოჭრილია გარშემო ეზო,
ყვავილებს თავზე დაბრუნავს ბუზურა,
კლდის და მიწის ბინადარი,
თაფლის მკეთებელი,
კელაზე ორჯერ დიდი მწერი.

ცხვარი რომ მყავდეს,
მოვამწყემსინებდი,
ძროხა რომ მყავდეს,
ჭალას ჩარეკავდა,
ქალსაც კი ვანდობდი.

მაგრამ არავინ მყავს —
ბუზურაა ქვიტიკირის კედელში,
მე კი — ნანერში.

სამი ფერის სუდარა იცოდნენ,
როს მკვდრობდა მკვდარი,
როცა მოკვდებოდა,
მე ნანერში შევიგრაგნები.

ორმოცი დღე იცოდნენ გლოვა,
ქვას ცრემლს ადენდნენ
ხმით მოტირალები —
მე მიგლოვებს ჩემი ნანერი.

არ იკითხავენ —
რანაირი იყო სიცოცხლე,

არ იკითხავენ —
რანაირი იყო სიკვდილი,

სიკვდილ-სიცოცხლე
ერთარსება ხდება — ნანერში.

ამიტომაც ვწერ,
ვერ გავიგებ,
როგორ გავა ცხრაასი წელი —
როცა მოიგებს ჩემი საქმე
და ერთარსება შევიქნებით
მე და ნანერი.

IV

ნიკა ჯორჯანელი

ტექსტი

რა შეიცვალა დედამიწის შეფერილობის
ან აღნაგობის თვალსაზრისით?
ადამიანის შიშების მხრივ რა შეიცვალა?
რა შეიცვალა,
მაგალითად,
ტყვიაგაუმტარ აურებში
შეყვარებულთა?
ან ნაკეცებში
მათხოვართა ხელისგულებს?
ან სიტყვების შუალედებში?
ან წყვეტებში
გასროლებს შორის?

გაშლა სურდა ცისქვეშეთს მხრებში.
ამ დროს იმდენი მიუქარავს,
რომ მუხლებზე უნდა მდგარიყო.
ამიტომაც სასჯელის სახით
მუცელზე წოლა დაეკისრა,
როგორც ნაპირზე გამოგდებულ
ბებერ კაშალოტს.
სხვა არაფერი არ შეცვლილა
ამ მტრედისფერ
დედამიწაზე.

გარდა კიდევ
ერთი რალაცის —
ჰაერი ტექსტით გაიჟლინთა;
გაურჩეველი გრაფემების კორიანტელი
იჩქმალემა დღის სინათლეში
დღის სინათლესთან
მეტისმეტი მსგავსების გამო.
მაგრამ, სიტყვაზე,
მოხალისეს,
ლამის რხევათა
დაკვირვებულ თვალმადევენებელს,
თითქმის მთლიანად
ეცხადება
მისი კრიალი.

თქვენ გადარჩებით!
ყველაფერი ხდება იმისთვის,
რომ თქვენ გადარჩეთ,
რომ ყველანი
ბოლოს გადარჩეთ.
მუნჯიც და ყბედიც,
მისტიკოსიც
და ემპირისტიც —
თქვენ გადარჩებით! —
იუნყება ტექსტი გადაჭრით.

თუ კაციშვილის ნანერებმა
სიკვდილის ლექსთან
ვერა გაანყვეს,
თუ დამწერი ვეღარ მიცოცხეს,
აგერ, ჰაერი
მნიშვნელობით
დატვირთა ტექსტმა,
ასონიშნებით მოკრიალემ,
ტექსტმა
სიცოცხლის,
ტექსტმა, კედლებზე რომ აჩნია
სიკვდილის მღვიმეს.

დედამიწაზე
მის საცნობად იბადებთან.

ნუ გეშინია,
თვალზე ზედაც
შეგატყობ ღიმილს.
შენ მე ოლონდაც
გამიღიმე,
პირბადიანო.

V

პოეზიის ლაპარაკვა ქართულ სივრცეში

ძველი საკრავები და ახალი გამხურებელი! — აი, რა უნდა, ძმებო, პოეზიას.

სახელი და დიდება შენ, პოეზიავ, სამყაროს შემქმნელი!

დედამინამ უნდა მუხლი მოგიყაროს, შუბლზე გაკოცოს, და სამარეში რომ ჩაგიშვებენ, მინა უნდა იყოს

ქართული საკრავების ჯაზით ანთებული, რომ სამსხვერპლო ჩიტიც ჩაინვებოდეს.

ცოცხალი კაცი ახლოს არ მივიდეს, არ ჩავარდეს, როგორც საკირეში.

ცოცხალი ცოდვაა, უმეცარია, შური ასწრებს მის გულს ყველაფრამდე, ამიტომაცაა, რომ პირველი ხილულობს ახალს, რომ ფანჯრებთან უთენებს ღამეს, რომ პირველამომხდარი მზეც ვერ დაასწრებს თაყვანისცემას და აღიარებს, რომ — ახალია.

დავლოცოთ! დაე, სანამღვთიანი ხელი არ აუკანკალდეს.

დაე, გაუმარჯოს შურს, მეგობრებო, რაკი ჩვენი მხოლოდ ის არის, დაე, გაუმარჯოს ჯიბრს, მეგობრებო. რაკი მხოლოდ ის გვანვითარებს. ადამიანი არა ტყუის მხოლოდ ბოროტში, დაე, შეერგოს!

ადამიანს დაუტოვოთ თავისი ბოროტი, ნუ შევაკრთობთ, როცა გზად მიდის, ნუ დაუტყვევთ სანამღვთიანი ავსებულ მინას, ნურც კი დავინახავთ...

ჩვენ საქმეზე მივეშურებით, ჩვენ უნდა დავკრძალოთ პოეზია ქართულ სივრცეში, თავის მინაში, თავის სულიერში, ადამიანი არა ტყუის მხოლოდ ბოროტში, დაე, შეერგოს!

სულიერში რაა, არვინ ვიცით, კარს ნუ შევალვით, სადაც ეჭვია, გაუმარჯოს უსულო საგნებს, ჩაიდანს, კალამს! მიხარია, რომ სიკეთე მაქვს დათესილი.

რომ ყველა მეშურნე მოვა ჩემი დაკრძალვის ამბავში, იმიტომ, რომ მაქვს დათესილი.

არ დამიცინია, არ დამიკვებნია, ერთს ვაქებდი, რომ სხვებსაც მიეზაძა,

იმიტომ, რომ პოეზიის გასვენებაში ერთად დაუკარით და რომ დავალირეთ სამარეზე ჩვენი საყვირები, ცეცხლმოდებული ფრინველი ამოფრინდა და ნაილო ცაში ამბავი, — მომკლეს და არ დამიტირესო!

ვიცი, რომ ჩემს ამბავში მოვლენ, მწყინს, რომ არ დაეხვებები...

ჩემი მუშტი ნავიდა ცისკენ, აუყვავა კიბეს, მაღლა შემართული, და, რომ აათავა ბოლო საფეხური,

— აჰა, მუშტი, როგორც მტევანი ზარის! და დარეკა პირქუშმა ახალმა და გაინაზნენ დედამინის მაშენებლები, შიშმა დაუარათ, რომ სიმცილე იხილეს თავისი:

— რაღას ვაშენებდით, თუ გუმბათი არ გვექნებოდა?!

რისხვის პირუსი

ყოველნო ქართველნო! რა გავბედო, როცა ყველა, ქალნი სადედოფლონი ხართ და კაცნი სამეფონი.

დაძინებამდე დრო მუდამ მიჭირდა.

თქვენზე ფიქრი ცოდვაში მაგდებს, თორემ, ისე, ჩემს ცოდვებს თავს იდებდა საყდრის ბერიც კი.

ტაში უფრო კარგი არის, ვიდრე ყეფაში, ტაში — კაცისა, ყეფა — ძაღლისა.

მსაჯული ყოველთვის ცდება — ვინმეს სასარგებლოდ.

ყოველნო ქართველნო! პირველ სიტყვას ვერ ვიხსენებ, როგორ მოგმართოთ?!

არ არის თქვენს შორის უმნიშვნელო, ნათლულიც რომ არ იყოს ვინმესი, თქვენი გვარები მდინარესავით მოედინებიან პატრიარქებიდან, არა ხართ თქვენ გაზრდილნი გაბიძგულ ღომზე და ხმელა პურზე, სარზე აგებული მწვადი ტრიალებს თქვენს წინ და შეექცევით დამშეული ბალებების წრეში, შემოსეულ ძალებების ცქერაში — ღამე მაძღრები დაეყრებით, იღვიძებთ მშვირები — დილის საუზმე სიზმრით გეუნყებათ.

მე კი მჭადით გამოზრდილი ვარ, მინდა ჩემი წიგნი იმ ხალხმა ნახოს, სადაც განსაზღვრებას ხმარობენ სახელის ნაცვლად და „ყველაფრისადმი მოკრძალებულს“ იტყვიან ჩემზე —

და არა სახელს.

ქალ-პატიოსნებო და ვაჟ-მამაცებო!

„მოთქმით გალობა“ და „სიმღერით ტირილი“ სინონიმებია,

რომელიმე ყელში რომ წამიჭერს, ნება დამრთეთ, სახე აგარიდოთ — არ იფიქროთ, რომ სუნმა მომჭყანა.

ყოველნო ქართველნო!.. ცას არ ექნება უმეტესი უღერა ქუხილში, ვიდრე ამ ორ სიტყვაში ფარული აზრია...

ყოველნო ქართველნო! ნელანაც ვთქვი: კაცნი სამეფონი ხართ და ქალნი სადედოფლონი! ამიტომაცაა, რომ ნემსის ყუნწზე შერჩენილი ძაფიც ვერ გაგიყვიათ, რადგან ყოველი მეორე წინაზე მეტი ხართ, როგორც ბორბლის ქალებმა იდავონ უპირატესობა გაჭედულ ტალახში — რომელს ამჯობინებ, ყველა დასვრილია, ურემი კი მაინც მიღოლავს!

ყოველნო ქართველნო! ბუნებაში ყველა ნაკლით განსხვავდება, თქვენ მხოლოდ ღირსებით — რაც ერთ საგანს მეორესთან გასაყოფად არ ენიჭება. ყოველნო ქართველნო!.. თქვენ ბუნების საოცრება ხართ — მახსენდება წინილებმა ჭიკაძე რომ ვერ გაიყვეს, თქვენ ხომ ნაკლი უფრომც გმეენით, ვიდრე სხვებს — ღირსება...

ყოველნო ქართველნო, რო არ გაქოთ, რა ვაკეთო მე უბედურმა, სარცხვენელნი ვით დავიფარო... სხვა ვინ შეძლებს, რომ ქვეყანა ფეხებზე ეკიდოს და თავს გრძნობდეს, როგორც შვილებზე მზრუნველი მშობელი. რომ დაგელოცეთ, გავიქცეოდი, მაგრამ ახლა დანყველილი ვარ და არსად წავალ.

ნათქვამია, ყველა ნაგავი გემოთი რომ გასინჯოს კაცმა, მთელი სიცოცხლე ამ საქმეში ფუჭად წაუვა...

ეეჰ, ენას ვერ ვაჩერებ... იქნებ გამოუშვათ ხარები ურმიდან და გზაში დამტოვოთ...

ყოველნო ქართველნო, მილიონი წელია, რაც ბალახი მწვანეა და სისხლით გაანითლეს, მილიონი წელია, მინა დამრგვალდა და მაშინვე გაითხარა მასში დარანი —

თქვენ სცოდეთ და მე დაგმალავთო! ჩვენ რომ წარსულს მალე ვივინყებთ, რა არის ეს, სიბრძნეა თუ დანაშაული? ზოგი ხალხი წარსულის გლოვით ქონებას აგროვებს — მაგრამ ღმერთს არ უყვარს გლოვა და ვაგლახი, მით უფრო, ოქროთი გადალესილი ჭრილობით კეკლუცი.

ყოველნო ქართველნო, და უფრო კი, ქალ-დედროვანნო, რადგან თქვენშია უმეტესი გაგების ძალა.

ცხოვრება ქართულ ზმნას შევალე, ვერ მოვდრიკე, ვერ მოვხარე, მთელი ახალგაზრდობა გონიერულ ტანჯვაში გავლიე და პატივად, ამ სიბერეში ზმნასლა ვხმარობ: კარგია, მაინც მქნელია და არა ქმნული.

ქალ-დედროვანნო! რადგან თქვენშია ახლის მიღების ძალა.

ერთხელ მაინც, ცხრა-ათ საუკუნეში ახალს შობთ ხოლმე. და შობილი ამოგყავთ გულის საყელოდან, რომ ნაყოფს არაფერი წაეცხოს მინისა —

ასე ამოვანათე მეც, ოდესღაც დედის უბიდან — ცაში ფეტვი არ მითესია.

ყოველნო ქართველნო! ამ არჩევნებში რა პირისკალაპოტიანი ხალხიც ჩვენ ვიხილეთ,

გურამიშვილის დანა თუ დაყვერდა, მე კი, უბირს და უმნიშვნელოს, ფრჩხილის წასაკვეთი მახვილიც არა მაქვს — ერთუბრალო სადგისის გარდა, თუმც, ჰაერით გავსილ ბუმბუტებს ამითაც ნავჩხვლეთ — ჰუუ... გამოუვა ჰაერი და დაიფუშება.

ყოველნო ქართველნო! ყოველდღე რომ ახალი მოგეცეთ, ვერვინ ნაგტაცებთ. მოძულეების მეგობრობა რა სანდო არის, საფიხვნოზე გატანილი საჩოხე სანიფხვედ აქციეს!

თქვენ — ნაკიდებულ მამლებივით ქვემოთ ძიძგილაობთ სერზე კი მელასავით დაყურსული ოკუპანტია.

ყოველნო ქართველნო! ეს ის დროა, როცა ვეფხვის ტყავივით ქართულ რუკას ურუმებმა კალთა წაკბირეს.

სიყვარული პანდემიაში

ზამთრის პირია, ქარი ფანჯრებს ფანტელს მიაშლის,

რა შეძლოს კაცმა შეუძლებელ პანდემიაში?

გარეთ ვერ გადის, ფიქრები რომ აფრთხოს ნიავეში, მინაც არ უნდა, ყველაფერიც არეგია შინ — როგორც ნახატი გამოკეტილ გალერეაში, თავი ხაფანგში, ხოლო ვეფხი კი გალიაში.

დავიწყებდა კაცი თავსაც, წიგნს ილლიაში, თუკი შეძლებდა სიყვარულსაც პანდემიაში, ხელებს გაშლიდა, ფანჯარაში, კარში ღიაში,

იტყოდა — იყოს პანდემია, რა მიშავდება, დაბმული ძაღლი ჯაჭვისაგან უფრო ავდება!

ქალი და კაცი — გინდა ეცვათ, გინდა არ ეცვათ,

პირბადე ეგლო იატაკზე, ტრიკოს ბადეცა.

ნიკა
ჯორჯანელი

ბოლოს სიგარეტზე მოგვითავდა. მხოლოდ ტურა-მგელი მოგვიტანდა, ისეთ ადგილებში გავეჩხირეთ ჩვენი ყუმბართმტყორცნით დაჭეჭყილით. უანგი მოგვეკიდა მათარებში. ზაფრა ვათარეშეთ.

მოგვედით შეხვევებით, დასპირტვებით. როგორც გაშვებული ასპიტები, თავზე ლამები დაგვნიოდნენ. მთელ ერთ ბატალიონს ასიოდე კაცი რანაირად მოვრეოდით. დავრჩით ორიოდე.

მტრისას, ისეთები გავიჩითეთ. ჩვენით სამარეებს გავიჭრიდით, რადგან იმედები გამოგვწვდა. მაგრამ პერსპექტივა არ მოგვწონდა. ერთი ჯოჯოხეთი ეს ხომ ვხვდით. კიდევ ჯოჯოხეთი.

დიდხანს არსებობა არ გვეწერა, ვგრძნობდით. ეგ კი არა — გაგვეწელა ისიც უცნაურად, საშაყროდ, უკვე რაც ვიცოცხლეთ და რაც იყო. უკვე რაც ვირგუნეთ და რაც გვერგო საორ-საცალფეხო.

გული სიმამაცემ დაასუსტა, როგორც არ იტყოდა ზარათუსტრა. გულმა სიმამაცე დაიტარა, რადგან ველარაფრით დაიტარა. ასე თუ გაგნირა, დაგაბოლა, რალა სამშობლოა.

რალა, დაიხრა თანამოძემ, უკვე იმასაც კი არ ვამონმებთ, სროლას საით ვტყებთო, რას ვაფეთქებთ... იცი, რად ვკვდებითო? არა-მეთქი. ხელი ჩაიქნია, ჩაიცინა.

არც მე არ ვიცოი. მერე მოაყოლა, აღარ მახსოვს, ვინ გვემტრობს, რა უნდაო... რალა გვაქვსო ხელის ჩასაჭიდად დარჩენილი... თქვა, და დაგვადულეს მაჩვებივით. ისე ვერაგულად გადაგვცხრილეს, ცეცხლი დაარცხინეს.

სიკვდილს განა რამეს მიაძახებ. მაგრამ არსადაა. ტყვიასაც კი ვერც ერთს, გულ-მუცელში შემოხეთქილს ერთბაშე გამოორიცხვად შემოქმედის, ვერსად ვერ ვპოულობ. ვერც ნატყვიარს. არსად არ მატყვია.

გათუში

ჭექა გაისმის — არ გაისმის ანდა სულაც, და წვიმა მთელი, და წვიმა მთელი დანარჩენი სხეულის ავლით პირდაპირ გულზე ჩამოშხუის; და კანქვეშ ლურჯი ყვავილები იშლებიან ზედმიყოლებით, და მათი გაშლა კანს ნელტკბილად სუსხავს შიგნიდან.

დგას თავის სახლში ფანჯარასთან კაპიტანი დაბერებული, რომელიც უფრო მეცხრამეტე საუკუნისას მიაგავს, ვიდრე ოცდამეერთის,

და გადანილულ ზღვას გაჰყურებს და მოსდის ფიქრად, რომ, ოკეანის ვეშაპიც კი რომ ყოფილიყო, მაინც სიცოცხლის დასალევად ბოლოს ამ წყლებში მოვიდოდა, ბოლოს ამ ქვიან ნაპირებთან მოცურდებოდა.

ზვირთცემა კლდისთვის დამტკიცებას ლამობს თავისი დომინანტობის, ეურჩება კლდე რაც ძალა აქვს, წვიმა კი ცდილობს დაუმტკიცოს ზღვას, რომ თვითონაც, მიუხედავად საკუთარი დატეხილობის, დიდი წყალია.

ცისვაზის სუნი საღამოთი ზღვის მონასუნთქს გამოერევა და ამ ცხოვრების მიმართ გაუსაძლისი სიყვარულისგან უცბად წყალში გულის გასკდომით წარმოშობილი ტალღოვნება ჰორიზონტისკენ გაუყვება.

გალადა უკვალოდ დაკარგულებზე

გზის გადაკეტვა მეტი ხნითაც შეიძლება, თუმცა ასეთ შემთხვევაში ჩვეულებრივ არ ამართლებს. გამორთულ ნომერზე

გაგზავნილი ფუჭი ზარები მკვდრადნაშობებად ბრუნდებიან უკან თავიანთ აგანგაშებულ გამგზავნებთან.

ამასობაში ღამეც თავისი რეალური წონით ჩამოწვდა, და პოლიციის ციმციმები ზედ ტყის ნაპირას ნუგეშიანი მადლმოსილი ცეცხლივით კრთიან სადღაც იმ უკვე უკუნეთით მოცულ ხეებში დაკარგულის მშობლებისათვის.

რას დანერდნენ ნამდვილი პოეტები, ყველაფერი ისე რომ ყოფილიყო, როგორც მათ უნდათ? და, რაკი ვერაფერს, გამოდის, რაც უფრო ნამდვილი ჭირია ირგვლივ, მით უფრო ხდები ნამდვილი პოეტი.

მაგრამ ნამდვილ პოეტს, ცოტა არ იყოს, ეუხერხულება საკუთარი ნამდვილობა, მასზე კარგად ხომ ვინ იცის, თვით ნამდვილი პოეზიაც კი არანაირ ჭირად რომ არ ღირს; რომ დიად ლექსებს რწმენასა და სასოებაზე სჯობს, არ იყვნენ, ვთქვათ, უკვალოდ დაკარგულები.

ვინც სინამდვილეში განა იმიტომ არ ბრუნდება, რომ გზები უფრო დახლართულა, ვიდრე ეგონა, განა იმიტომ ალარა ჩანს, რომ ბრმა ვნებებმა მოუსავლეთში ნაიტყუეს, ან იმის გამო, რომ მისი ქალაქის აივნებზე მოკობტავე ასტრები და გერანები გაცილებით მიხედულია, ვიდრე იმ აივნებქვეშ

გამვლელ-გამომვლელთა შინაგანი სამყაროები. არამედ და-ძმა მიატოვა, მამა და დედა, უღლის გამწვევი, შვილი, სახლი და განთიადზე იესოს გაჰყვა

მის ამქვეყნად დასაბრუნებლად, ფიქრობდა, მალე დაბრუნდებოდნენ, ისე წავიდა, არავისთვის სიტყვა არ უთქვამს, თითქოს ცხელ პურზე გასულიყო სახლის მახლობლად.

რამდენ გუბეში უნდა ჩატოპო, გზა რომ გაინაღლო. რამდენი გაფუჭებული საჭმელი უნდა შეჭამო, იმისათვის, რომ ისწავლო, როგორ არ მოკვდე შიმშილით.

როგორ უნდა გაიფატრო, როგორ უნდა გამოიშინო, რომ სული ისე ამოგივიდეს, ზედ ცოდვის კვალც აღარ ჰქონდეს.

მამა ღმერთი იხედება მალა ციდან თავის დურბინდში. მის მუქ ლურჯ თვალებს არაფერი ეპარებათ — არც ერთი დანის მოქნევა, ცულის არც ერთი ჩაკვრა, არც ერთი კვილით ამოშავებული პირი, მისი ძის სიყვარულისთვის ნანწენვი არც ერთი სიმწარე. დეტალებსაც კი არ ტოვებს უყურადღებოდ — უდაბნოში მიმქროლავი პიკაპით აყენებულ მტვერს, ორთქლის ხვეულებს, დაკითხვებისას ყავიდან ამავალს.

შემოსასვლელი ოთახიდან რალაცა ხმა! იქნებ ის არის, ვინც უკვე თვეა, არავის თვალთ არ უნახავს. თუ ის არის, დაიძახოს, რალას აყოვნებს! ბედნიერების ელდა დასცეს თავისიანებს, რომლებსაც ასე ეშინიათ იქით გახედვის, შემოსასვლელის სიბნელისკენ, რომ არ აღმოჩნდეს, რომ მოეჩვენათ და არავინ დაბრუნებულა.

არა, ქარია, წყეული ქარი. ლამისაა ჩამოგლიჯოს ანჯამებიდან, კარს იმნაირად აჯანჯლარებს, როგორც ფიცხელი დამკითხველი გულისპირში მაგრად ჩაჭერილ ბრალის არმქონე ბრალდადებულს.

გადაქანცული სამძებრო რაზმები დღე და ღამე ჩხრეკენ მიდამოს, შემთხვევით სრესენ ტალახიანი ლანჩებით ხოჭოებსა და მრავალფეხებს. მაგრამ ვერ ნახავს კაცი ამდენ ჭაობს და ხრამს, ამდენ ბილიკს და ბუჩქნარს. ერთმა შერიფმა თქვა ერთხელ: ყველა სარდაფს ვერ შეამონებ, როგორც ყველა ქალს ვერ გაკუზავ. მართალია, ეს შედარება კინალამ სამკერდე ნიშნის ფასად დაუჯდა.

ფრენის სიმაღლიდან ცოტა უკეთ ჩანს, უფრო საერთოდ აღიქმება. მაგრამ თბოვიზორებით აღჭურვილი შვეულმფრენები უზარმაზარი უწყვილო ნემსიყლაპიებივით დაფართხალებენ

წინ და უკან ტყუილუბრალოდ და ხელს უშლიან კოიოტებზე მონადირეებს.

ისინი კი, ვის სხეულებსაც დანანვერებულს პოულობენ, — ისინიც დასაბრუნებლად წავიდნენ იესოსი. მხოლოდ იფიქრეს, არ გამოვავო დაბრუნება ასე სწრაფად, და თავიანთ ნაკუნ-ნაკუნ სხეულთა სახით კვალი დატოვეს, რომ არავის არ ედარდა მათ ბედ-იღბალზე.

ღრეობა

სხვა რა ქნან — სვამენ. სულ ერთ ადგილას ჰკიდია ცხოვრებას მათი გულები, გაყინულები, როგორც თოვლში ყინულმჭრელები. იმიტომ სვამენ, რომ თვითონაც სულ ერთ ადგილას ეკიდოთ ცხოვრება, ეკიდოთ იმდენად, რამდენადაც შესაძლებელია, ვინაიდან მათ და ცხოვრებას ეს ადგილი მსგავსი როდი აქვთ. ცხოვრება თავისი სორბონების, კაფე-ბარების, ველ-მინდვრების მიღმა გრიალებს, საბედისწერო მეძავივით კუთავს წყვდიადში. ვერ ეშვებიან მის საკრალურ ბურუსში ქექვას, ჭიდილს მის საკვირველ აბდაუბდასთან. ვერ ეშვებიან, იმიტომ რომ, ყველაფრისდა მიუხედავად, აფრენენ მასზე. ერთმანეთზე ჯვარედინად გადაჭდობილი ერთჯერადი დანით და ჩანგლით ამ ერთადერთ რძეს აკურთხებენ, ცხოვრება რომ მათთვის ინველის, მათთვის იმეტებს. სვამენ და რაც მეტს ბრუვდებიან და, ამგვარად, იმედს იჩენენ, მით მეტად კვლავ სურთ შეამონმონ, ისევ და ისევ, თუ როგორია მერძეული — მშვენიერი თუ ამაზრზენი, — იქნებ მაინც მშვენიერია, ეს ხომ რა კარგი იქნებოდა მართლა და მართლა, მით მეტს ყლურწავენ, უკიდევანოდ საერთო აქვს რასაც იმასთან, საკუთარი გულის კვალდაკვალ სასიკვდილოდ რომ იყინები და სხეულიდან იგლეჯ, რაც კი გაცვია, რადგან გცხელა, სასტიკად გცხელა.

ცხელ-ცხელი ფენოვანი

წინა დღით საინფორმაციოში რკინიგზის საავადმყოფოს მორგში მოწყობილ საცხოვრებელ გადამამუშავებელი (ეს ისე, პერიოდის განსაზღვრისთვის)... დედა ორი პურით ბრუნდებოდა მაღალიდან. პურები ბაღურაში ეწყო (ვარდისფერ-ციფერ-ყვითელი ცელოფანის პარკები ჯერ კიდევ არ დაფრიალებდა ჰაერში... პერიოდის დაზუსტებისათვის)! — ზინა!

დედამ პური საპურეში შეინახა. — ნავედით ბაზარში? ეს ჩანთები ნამოვლო? — გინდა თუ არა, ზინა ხარ, ნისიად აიღე კვერცხი ჩემგან და ფული მომეციო... — ვინ გითხრა? — ვილაც ქალმა... მეჩხუბა შუა ქუჩაში და ბოდიშს არ მოუხდია... — შენ მოგვხადა ბოდიში... ბოდიშის მოხდა უნდა შეგეძლოს! — რაზე უნდა მომეხადა მე? — ზინა რომ არ ხარ! — შენ ყოველთვის მე უნდა გადამიდგე!.. ნაგვის მანქანა არ გამოჩნდია, ხომ? დავრეკავ, ერთი, სახლმმართველობაში, თორემ გაივსო ნაგვით აქაურობა! — ალო! სახლმმართველობაა? — დიახ! — ბადრი, გამარჯობა! — ღრმა, სასიამოვნო ბარიტონით მაშინვე იცნო უზნის სანტექნიკი, ეროვნებით იეზიდ ბადრი დედამ. — გამარჯობა. რაზედ შენუხებულხართ? — რა ხდება, ბადრი, გამაგებინე! მესამე დღეა, ჩვენთან ნაგავი არ მოსულა! გავივსეთ... — ქალბატონო, თქვენ ნაგავი გაინტერესებთ თუ ნაგვის მანქანა? — კორექტირება შეიტანა მტყვევლებში ძირძველმა თბილისელმა. — მე ნაგვის გამტანი მანქანის მოძრაობის გრაფიკი მაინტერესებს! — აგრესიულად მიიღო შესწორება ძირძველმა, ღრმად განსწავლული წინაპრებით მოამაყე აზნაურმა. — ხვალდან მოვა, — მოკლედ მოჭრა ბადრემ — მაღლობა, — დაახეტა ყურმილი დედამ, — დღეს ჩემი დღეა! შენ ოღონდ ჩემზე იხალისო! — შეუტია ახარხარებულ მამას. ჩანთებასხმულები სადარბაზოდან გავიდნენ.

*** — ბატონო ტამაზ! — ფანჯარა გამოალო პირველი სართულის მეზობელმა, რუსმა შენიამ, — У Вас, случайно, левого ботинка нет? — У меня оба ботинка! — დაიხედა მამამ ფეხებზე და მარცხენა ფეხი მაინც უფრო მეტად შეათამაშა. — არა! მარტო მარცხენა გჩრდება... — ლიშნი ტუ გაკვთ... — არა, „ზაპასკა“ არ წამომიღია მაღალიდან! — Для знакомого инвалида нужен левый ботинок!

— ცირა! მარცხენა ფეხსაცმელი გვაქვს? — გასძახა წინასწარ დედამ. — ნინიკოს აქვს როიალზე, ფაიფურის! ოღონდ მარცხენა თუ მარჯვენა, არ მახსოვს! — სერიოზულად გეკითხები, შენიას სჭირდება! — წამოდი ბაზარში დროზე!.. მაიმუნობისთვის არ მცალია მე! დილიდან ვერთობი ისედაც! — ცირა! მარცხენა ფეხსაცმელი გვაქვს? — გასძახა წინასწარ დედამ. — ნინიკოს აქვს როიალზე, ფაიფურის! ოღონდ მარცხენა თუ მარჯვენა, არ მახსოვს! — სერიოზულად გეკითხები, შენიას სჭირდება! — წამოდი ბაზარში დროზე!.. მაიმუნობისთვის არ მცალია მე! დილიდან ვერთობი ისედაც! — ცირა! მარცხენა ფეხსაცმელი გვაქვს? — გასძახა წინასწარ დედამ. — ნინიკოს აქვს როიალზე, ფაიფურის! ოღონდ მარცხენა თუ მარჯვენა, არ მახსოვს! — სერიოზულად გეკითხები, შენიას სჭირდება! — წამოდი ბაზარში დროზე!.. მაიმუნობისთვის არ მცალია მე! დილიდან ვერთობი ისედაც!

ორ ყველს იყიდის... მე უნდა ნავსულიყავი!.. შენიას მარცხენა ბათინკი... კომედიანა რა! — ფიქრობდა და თან კედელთან მიწყობილ ჩანთებს ფეხბოლად დარაჯობდა დედა. — აბა, ცხელ-ცხელი ხაჭაპური!.. ფენოვანი ხაჭაპური! ცხელი ფენოვანი! — სულ ახლოს ჩაუარა ხაჭაპურის გამყიდველმა. „ჰმ! ესაა ის ხაჭაპური ალბათ... მორგში იქნება გამომცხვარი! რას აღარ კადრულობს ეს ხალხი!“ — თვალი გააყოლა „ფენოვანს“. — ქალბატონო! ცხელი ხაჭაპური! დედამ თავი გააქნია. — რატომ, ქალბატონო? — არ მინდა. — რატომ არ გინდათ? — არ მინდა და ძალაა? — რატომ არ გინდა, რატომ! არაა ეს ხაჭაპური მორგში გამომცხვარი, არა!!! — მე გითხარი რამე? ხმა არ ამოიღია! — ხომ გაიფიქრე? აგერ, იმ საცხოვრებელს გამომაქვს... არავითარი მორგი! რა მინდა მორგში! — რას გადამეკიდე, არაფერი მითქვამს, ჩემთვის ვდგავარ... — რად მინდა თქმა? სახეზე განერია ყველაფერი! — დამანებე, ადამიანო, თავი! რა გინდა ჩემგან? — რაშია საქმე? — შუაში ჩადგა მამა. — ვიდეთი ჩემთვის... მეცა... — არ არის ეს მორგში გამომცხვარი ხაჭაპური! — მერე, მე ვამბობ რამეს? — ისეთი თვალებით შემომხედა... სახეზე ეწერა ყველაფერი... კლიენტები დამაკარგვინა... — მაგ შემოხედვამ მე, ქალბატონო, — თვალები მოჭუტა მამამ, — თავი და მომავალი დამაკარგვინა. ეჰ! იცით, რა ქალები მეძლეოდნენ?! მომეცით ერთი ფენოვანი! ხომაა ცხელ-ცხელი?! — რატომ, ქალბატონო? — არ მინდა. — რატომ არ გინდათ? — არ მინდა და ძალაა? — რატომ არ გინდა, რატომ! არაა ეს ხაჭაპური მორგში გამომცხვარი, არა!!! — მე გითხარი რამე? ხმა არ ამოიღია! — ხომ გაიფიქრე? აგერ, იმ საცხოვრებელს გამომაქვს... არავითარი მორგი! რა მინდა მორგში! — რას გადამეკიდე, არაფერი მითქვამს, ჩემთვის ვდგავარ... — რად მინდა თქმა? სახეზე განერია ყველაფერი! — დამანებე, ადამიანო, თავი! რა გინდა ჩემგან? — რაშია საქმე? — შუაში ჩადგა მამა. — ვიდეთი ჩემთვის... მეცა... — არ არის ეს მორგში გამომცხვარი ხაჭაპური! — მერე, მე ვამბობ რამეს? — ისეთი თვალებით შემომხედა... სახეზე ეწერა ყველაფერი... კლიენტები დამაკარგვინა... — მაგ შემოხედვამ მე, ქალბატონო, — თვალები მოჭუტა მამამ, — თავი და მომავალი დამაკარგვინა. ეჰ! იცით, რა ქალები მეძლეოდნენ?! მომეცით ერთი ფენოვანი! ხომაა ცხელ-ცხელი?! — რატომ, ქალბატონო? — არ მინდა. — რატომ არ გინდათ? — არ მინდა და ძალაა? — რატომ არ გინდა, რატომ! არაა ეს ხაჭაპური მორგში გამომცხვარი, არა!!! — მე გითხარი რამე? ხმა არ ამოიღია! — ხომ გაიფიქრე? აგერ, იმ საცხოვრებელს გამომაქვს... არავითარი მორგი! რა მინდა მორგში!

— პარკებით სახე გექნებათ სახლი, ნამოვლო! — მართალი ხართ, მართალი! ვიხრჩობი პარკებში, მაგრამ სახლიდან არ მოვდივარ და... — მერე, ჩააგდე ჩანთაში და იყოს... შენ კიდევ, გოგონა! („გოგონა“, ანუ მე — ორმოცდაათს გადავბიჯე, შეილიშვილი მყავს. ორი!) — დადე ეს პარკი აქ! — ხელიდან გამომტაცა საყიდლებიანი პარკი და იქვე მისდო, — და აიღე, რაც გჭირდება!.. — სხვა, კიდევ რამით ხომ არ განუხებთ, ბატონო? — დავინტერესდი („გოგონამაც“ კი აღარ მომიღობ გული!) — მანუხებ,რა... აჰა, შენც პარკი და ჩაანყვე, რაც გინდა, რომ დგახარ... — ბატონო? — რას მელოდები, ჩაანყვე-მეთქი! — გმადლობთ, რა! — რა არ მოგწონს? რას იზამთ, მე ყოფილი დირექტორი ვარ და ლაპარაკის სტილი მაქვს ასეთი! — ყოფილიც ამიტომ ხართ, როგორც ჩანს... ჩემი პარკი დამიბრუნეთ... — რა გეწყინა, ვერ გავიგე? პარკი ჩამოგართვი — არ მოგწონს, შენით აირჩიე-მეთქი — არ მოგწონს! გადაგრეცს ეს ხალხი რა! — კარგით, ახლა, კარგით! ნერვებზე ვართ ყველა... არაა საჭირო ჩხუბი და აყალმყალი, — ხელზე ხელი მომიტათუნა ქალბატონმა და გამყიდველს შესცინა, — ეს ამინონე! — ოთხი ვაშლი, სულუ? — ჩაიხედა პარკში ყოფილმა დირექტორმა. — ჰო, რა იყო! მაქვს ვაშლი სახლში. — მაშინ რაღას ყიდულობდი?! — შევამატებ-მეთქი, ვიფიქრე... რა ნერვებზე ხარ, შე კაცო! — ჩემი პარკი მომანოდეთ! — ჩავერიე მე. — მოვემსახურო ჯერ ქალბატონს! — მოვემსახუროთ კი არა, ლამის საყვედური ააკრათ პირად საქმეში შეტანილ და ხელფასი გაუნახვეროთ! — კარგით ახლა, კარგით! — მე მომიტრიალდა ისე ქალბატონი, — დაანებეთ თავი, განერვიულებულია კაცი! — ქალბატონო, თქვენ ჩემ აღსაზრდელად გამოხვედით დღეს სახლიდან უპარკოდ? — ავნიკებ ნარები მე. — აღსაზრდელად რა შუაშია! განერვიულებულია ისედაც გამყიდველი და თქვენ კიდევ უმატებთ... როგორ შეიძლება! მინცდამაინც რამე უბედურებას უნდა გადაგვყაროს? — დამანებეთ ორივემ თავი! საერთოდ აღარ ვყიდი არაფერს! — განგვირისხდა ყოფილი დირექტორი და ის ოთხი ვაშლი გადმოცალა პარკიდან. — მე რაღას მერჩი, შე კაცო! — ეწყინა ქალბატონს. — ჩემი პარკი დამიბრუნეთ! — ჩავერიე მე. — მოვიდნენ აქ, დამინყეს პრეტენზიები! ამათ გონიათ, მე სულ გამყიდველი ვიყავი! გაჭირვებას რა ვუთხარი, თორემ... თქვენისთანებს სულ ცერებზე ვაბზრიალებდი! — ცეკვასაც ასწავლიდით, პატივცემულო, დირექტორობის პარალელურად? პარკი მომანოდეთ და დავიშალოთ მშვიდობიანად... — ბოლომდე ვიკავებ თავს მე. — პარკი! რა ჯანდაბად მინდა შენი პარკი! ცეკვას კი არა, დირექტორი კაცი ვარ... — ყოფილი, ბატონო, ყოფილი! ასე არ თქვით? — შენ რას დამცინი? დიახაც! — არ მიკადრებია... და არც თქვენთან გატარებული ბავშვობის დღეები მაგონდება, შენობით რომ მომმართავთ... — თქვენი გულისთვის ვაშლი ვეღარ მიყიდა! — მისაყვედურა ქალბატონმა. — ვაშლს მიაქვს თბილისი, ქალბატონო! ყველა სადარბაზოში მაღალია გახსნილი! რა გახდა თქვენი ვაშლი და თქვენი შენიშვნები! ანდა... (გაჭირვებით გადავხედი და დავიბრუნე ჩემი პარკი) აგერ, ბატონო, დარჩით, მოუხადეთ ბოდიში თქვენს მაგივრადაც, ჩემს მაგივრადაც, კაცობრიობის მაგივრადაც შეგიძლიათ! და მოუბრუნდეს იქნებ გული და მოგყიდოთ ვაშლი! — კარგი, ახლა! რამდენი გიყი დადის... არ უნდა მიაქციო ყურადღება... ამინონე, გენაცვალე, ერთი, ეს ვაშლი! — გავიგონე უკვე მიმავალმა.

„ვაშლის გამყიდველი...“

ხილ-პოსტნაულის დახლთან გაეჩერდი, ვიფიქრე, ხილს ვიყიდი-მეთქი. არავინ ჩანდა. ორნი ველოდებოდით — მე და მოხუცი ქალი. ბოლოს გამოჩნდა გამყიდველი მამაკაცი. გაბრაზებული მოგვიახლოვდა. — ვერ აიღებთ, რაც გინდათ? — დაგეტუქსა შორიდანვე. — პარკი მინდოდა და... — რატომღაც თავი იმართლა ასაკოვანმა ქალბატონმა.

OMNES VIAE ROMAM DUCUNT
ყველა გზა რომში მიდის

მზე შუბის ტარს რომ გადასცდება, ფრთხილად ვაპარებ მზერას ოფისის დაგმანული ფანჯრის მინისკენ. ამ მინის იქით ბაქანია — იმ ხალხით სავსე, ვინც იცვლის ადგილს, ხასიათს და ზოგჯერ — მიმიკებს. ბაქანი, სადაც ნამზომები ციფერბლატებზე იცვლებიან და აღრიცხავენ წამსვლელს და მომსვლელს, ბაქანი, სადაც ისვენებენ ხოლმე მგზავრები, მტერის ახალ ფენას იმატებენ ნამგზავრ სამოსზე. ჩუმიად ვდგები და გამოვდივარ აუჩქარებლად, ვჯდები გრძელ სკამზე, მზის გულზე და თვალყურს ვადევნებ მეისრებს და გამცილებლებს, მოხუც მტვირთავებს, ვხედავ დაქსაქსულ ლიანდაგებს, დენის სადენებს, სადენებს, როგორც უსასრულო შესაძლებლობას მიმართულების, გზის დანყების და დასრულების, გამგზავრების და დაბრუნების, ზოგჯერ დარჩენის, გახსენების და დავინყების — ალბათ სრულებით. ვხედავ დამხვდურებს, მოთმინებით რომ მოელიან გადაღლილ მგზავრებს და არჩევენ ნაკადში ხალხის მათ, ვინც ბრუნდება საკუთარი თავის წიაღში, ან რაღაც ახლის ძიებაში დატოვა სახლი. ვზივარ და ვფიქრობ, რომ ყველა გზას ისევ რომისკენ — მარადიული ქალაქისკენ მიჰყავს მგზავრები, სადაც იწყება და სრულდება ყოველდღე ომი გამარჯვებით ან დამარცხებით, ზოგჯერ ზავებით. და მაშინ ვხვდები, რომ მეც, ალბათ, მოგზაური ვარ, ჯერ რომ არასდროს აულია ხელში ზურგჩანთა, ვისაც წინ უდევს უგრძესი და უწყვეტი გზები, ვისაც აქამდე ბილიკებიც კი არ უჩანდა.

მზე შუბის ტარს რომ გადასცდება, გაზაფხულობით, ვჯდები ბაქანზე, მზის გულზე და თვალყურს ვადევნებ მატარებლებით დასახლებულ გრძელ ლიანდაგებს და ხეებზე ჩიტებმოსხმულ ფერად სადენებს.

OMNIA PRECLARA RARA
ყველაფერი მშვენიერი იშვიათია

ტელეფონს ხშირად ვიღებთ ხელში — ნამში ერთხელ და ვუღებთ ფოტოებს საკუთარ თავს — ავტოპორტრეტებს. ვქმნით ისეთ სახეს, როგორც გვსურს და ვიხედებით სარკეებში და კამერებში, კიდევ ათასგან. ფანჯრის მინებში ვეძებთ სადღაც ჩვენს მკრთალ ანარეკლს, მაგრამ არასდროს — თვალეში და განსაკუთრებით — ჩვენსავ თვალეში, სადაც ჩვენი ადგილი არ ჩანს, აღარ დარჩა ჩვენი ადგილი.

ფილტრებით ვხედავთ სამყაროს და ფოტოშოფებით, არასასურველს ვჭრით ნამებში და ვიმასხოვრებთ საკუთარ თავს და არსებობას არარეალურს.

ვშლით, ვამონტაჟებთ, ვამუშავებთ ყველა სიმართლეს, ვუახლოვდებით იდეალურს, ვიცვლით ფორმას და გვაინყდება, რომ ზოგჯერ, თუმცა არა ყოველთვის — იდეალური ყველაფერი პროზაულია, რომ პოეზიას ვერ მოისმენ ასეთ კადრებში, იდეალური ყველაფერი ხელოვნურია, მოსაწყენი და უსინდისოდ ჩვეულებრივი. რომ ყველაფერი მშვენიერი იშვიათია, გამეორებას ვერ იტანს და უფერულდება.

და რადგან იქცა ჩვეულებად რაღაც უნაკლო, აღარც გვიკვირს და აღარც ვეძებთ ახალ შეგრძნებებს.

მხოლოდ მაშინ თუ ვუბრუნდებით ნამდვილს, რეალურს, თუ ხელში მოგვხვდა ჩვენი თავი ბავშვის ნახატში, ზედ ოკრობოკროდ მინერილი წრფელი სიტყვებით და მაშინ უცებ აღმოაჩენ, რომ ეს პორტრეტი სინამდვილეში ბევრად უფრო რეალურია, ვიდრე ჩვენივე ფოტოები, რომ იჩემებენ არარსებული სინამდვილის დამახსოვრებას.

NILADMIRARI
არაფერი გაიკვირვო

ნუ გაიკვირვებ, თუ ერთხელაც, გაზაფხულის პირს გაიღვიძებ და უნებლიეთ გაგახსენდები. მეხსიერების ყველაზე გრძელ ლაბირინთებში გახიზნულ ნამებს მარცვალ-მარცვალ ისევ აკინძავ იმედიან და უსასოო დღეების წყებად, ფიქრით დაბლანდავ და სიტყვების გვირისტს გაავლებ.

მეც ვინახავდი სიტყვებს, როგორც გულისპირს ამწყდარ ლილებს, რომლითაც ვკრავდი ყველა ცხადსა თუ სიზმარს და ვაგროვებდი კანფეტების რკინის ქილაში — ვერ ვიმეტებდი თითქოს, როგორც ნაჩუქარ ყვავილს ვერ იმეტებენ და წიგნებში ახმობენ მაინც. ის ყვავილები კი იცვლიან ფერებს და ფორმას, კარგავენ სურნელს, სივრცის სუნთქვას და მოქნილობას, მაგრამ მღელვარე მოგონებებს ინახავენ და იმ ფურცლებს შორის, სადაც ვახმობთ, კვლავაც ტოვებენ — ოღნავ შესამჩნევ ჩაღრმავებას გულისწყვეტებად.

და როცა ერთხელ, წლების, ანდა თვეების მერე მოულოდნელად აღმოვაჩენთ გადაშლილ წიგნში იმ ყვავილების უსიცოცხლო, ფერგაცლილ სხეულს, მოგონებებზე გვიამბობენ, როგორც მწერლები, ან — პოეტები, დროისა და მანძილის მიღმა.

ჰო, ვაგროვებდი ფერად ლილებს რკინის ქილაში — ვიცოდი, არსად, არაფერზე მივაკერებდი, მაგრამ ხსოვნას და დაბრუნებებს ვერ ველოდი და ყოველ ჯერზე, ქილიდან რომ გადმოვყრი ახლაც, ეკერებიან მოგონების პერანგს გაცრეცილს, კვლავ მიაბობენ უსიტყვო და უქარო ზღაპარს, მჭიდროდ მიკრავენ გულისპირს და ღიმილსაც მგვრიან, ხან სიმშვიდეს და ხან სინანულს ინვევენ ჩემში, მაგრამ კინძავენ მოგონებებს — ყველაზე ძვირფასს — სიცილს თუ წყენას, ბრჭყვიალა თუ უბადრუკ დღეებს.

ჰო, ეს ლილები, გადმოყრილი რკინის ქილიდან, სინათლესავით იჭრებიან მეხსიერების მაგრად დაგმანულ სარკმლის მიღმა, რომლის იქითაც გაზაფხულია, მერამდენე გაზაფხულია. გაზაფხულია — აყვავებულ იასამნებში გარჩენილია ყველა მზე და ყველა სურვილი, რომ დავიკერო ის ამწყდარი გულისპირები ამ ლილებით და მოვისმინო ყველა ამბავი, რასაც მიყვება წიგნებს შორის ათასი წლის წინ ჩადებული და გამომშრალი ყველა ყვავილი. რაც შემახსენებს, რომ ნამდვილი გაზაფხულია და რომ ერთხელაც, გაღვიძებულს, გაგახსენდები.

FORTUNA CAECA EST
ბედი ბრმაა

გზა არის ბევრი, მრავალგვარი. გრძელი გზებია — გზატკეცილები, ბილიკები, აღმართ-დაღმართი — უსწორმასწორო, მტკრიანი თუ ასფალტიანი, მაგრამ ერთია მათგან მხოლოდ გზა-მისამართი.

გზა-მისამართი — ის, რაც მხოლოდ შენთვის არსებობს, და დაგიმალეს უხილავმა ბედისწერებმა, რომელიც არის საკმარისი ალბათ სავსებით, მაშინაც, თუ დრო უსასრულოდ გაინელება.

გაქვს არჩევანი — გზას დაადგე, რომელიც უკვე გამოგინოდეს წინაპრებმა, ვალდებულებამ, ან გამოძებნო ის, რომელიც მხოლოდ შენია, და რომლის მსგავსიც, სხვა, უბრალოდ, არ გეგულება.

იმ ერთადერთ გზას, მხოლოდ შენს გზას, რთულად გასაველეს, ვერ აღმოაჩენ ვერსად, მხოლოდ შენით გაკვალავ, თვალეებს აიხელ და მიხვდები, რომ შენ კი არა, ბედია ბრმა და სულ გირევედა გზების სათვალავს.

როცა მუდამდღე ჩაგძახოდა, რომ გზა არსებობს და გთავაზობდა ასფალტიან გზატკეცილებს და ცდილობდა, თვალი აეხვია სინამდვილისთვის და დღეებს თავის სასარგებლოდ გაეკეცილებდა.

მაგრამ დღეს იცი — შენს გარშემო ათასი გზაა — მოკირწყლული, თუ მტკრიანი, თუ აღმართ-დაღმართი — მათგან ერთია მომავალი მიმართულება და არჩევანი, როგორც შენი გზა — მისამართი.

SAPERE AUDE
გაბედე, იცოდე

Destitutis ventis, remos adhibe
თუ ქარებმა მიგატოვეს, მიმართე ნიჩბებს
„არცერთ საქმეს იმდენი ცოდნა არ სჭირდება, რამდენიც გაბედევა.“
ბესიკ ხარანაული

გაბედე და საკუთარი შიშებისგან ნიჩბები გამოთალე, ღია ზღვაში რომ არ დაიკარგო, ყველა იალქანი საითთაოდ ჩამოხსენი, უსახურ ქარებს რომ არ მიენდო, გაბედე და ყველა სურვილი ნვრილმანებით ამოკემსე, გზადაგზა რომ არ გაგებნეს, და საგზალი არ შემოგელიოს, როდესაც მთავარ გზას დაადგები.

გაბედე და ყველა დანაკარგს დაარქვი საკუთარი სახელი, შენაძენი რომ არ დაივიწყო.

გაბედე და ილაპარაკე. და თუ სიტყვები შემოგაკლდება, ახალი გამოიგონე, ოღონდ არ გაჩუმდე.

გაბედე და არასდროს არავის აუტალახო კარი, ყოველთვის გააღე დაკეტილი, ან შენ თვითონვე გახდი ყველა ის კარი, რომელიც ჯერ არ არსებობს.

გაბედე და ყველა შეგონება ჩამოიბერტყე, ყველა დარიგება ქარს დაუტოვე. გაბედე და არასდროს არავის შეეჯიბრო საკუთარი თავის გარდა, ყველა დაბრკოლება აღმართად აქციე, რომლის დასასრულიც გამარჯვებაა — გამარჯვება საკუთარ თავზე.

გაბედე და ისწავლე, როგორ გინდა იცხოვრო, როდის ხუჭავდე თვალეებს, ან — როდის ახელდე.

გაბედე და იცოდე, გაბედე და ხელახლა დაიბადე.

ნათია კაპანაძე

ვერ შეიცვლები!
შენს ბავშვობას, სინამდვილეს — ვერაფერს უზამ...
მხოლოდ მოირგებ რამე ყალბ ნიღაბს,
მაგრამ ცხოვრება
მონახავს გზას და შიგნიდან დაგჭრის...

მერე, ერთხელაც,
სულის არ გათვლილ ნაწილებში,
სადაც სრულიად
მოულოდნელად ჟონავს სიტობო
და გაკარგვინებს
რეალობის ყველა შეგრძნებას,
დაიბადება სიმარტოვე.

ის დაგავინყვებს,
რომ ოდესღაც, რომელიღაც სანაპიროზე,
მზის ჩასვლის ნაცვლად,
ზღვის ტალღებში მოფარფატე სხეულს ნაანყდი
და შენ ისეთი შეგრძნება გქონდა,
რომ ეს სხეული დაფრინავდა.
შენ გშურდა მისი!

უბრალოდ თაყვანის

მაშინ,
როცა შენ იქნები სახლში
მარტო
და არ გეყოლება არავინ ხმის გამცემი,
საკუთარ სხეულს
ვერ უბრძანებ მოქმედებას
და
არ შეგეძლება, აიძულო
ნაბიჯს გადადგმა...
ინები უხმოდ
და დაითვლი ჭერზე იმედებს,
ლიმილის ნაცვლად
შეგახმება ცრემლი ტუჩებზე...
სურვილები მთელს ტანში დაგივლის...
მოიკუნტები ისე,
რომ მიხვდები,
ტკივილზე მეტად შენ ცოტავდები...
დაუძახებ ყველას,
ვისგანაც შევლას არ ელი
და მიხვდები,
რამდენად ცარიელი ხარ,
რომ არაფერი გაგაჩნია,
გარდა სხეულისა...
დაინახავ,
რომ არავინ ხარ...
რომ არაფერი გაქვს...
რომ არავინ გყავს
და საკუთარ თავზე გამოცდი
ჩემი სუიციდის ყველა მცდელობას!
მოძებნი შენში დარჩენილ ღმერთს,
აკანკალებული ხელით
სხეულზე იპოვნი ჯვარს და
თვალედახუჭული ეამბორები
გამომშრალი ტუჩებით...
ფრჩხილებში შერჩენილი
ჭუჭყივით გააქრობ
თავდაჯერების ყველა მცდელობას
და
მამაჩემივით უმონყოლოდ
მიიღებ ალკოჰოლის დიდ დოზას...
მერე დაივლი
გულში ჩარჩენილ ხალხს
და მადლობას ეტყვი
ყველა იმ ტკივილისთვის,
რომელმაც აქამდე მოგიყვანა...
არაფრად მოგეჩვენება
დამცინავი სახეები
და უხმოდ მიხვალ
იმ მოხუც კაცთან,
რომელსაც
თვალეებში შენსავით
მძიმე ახალგაზრდობა მოუჩანს...
მხარზე ხელს გადახვევ
და,
თითქოს მასზე ბევრად უფროსი,
აიძულებ,
მოისმინოს შენი რჩევები...
უყურებ გოგოს
არაჩვეულებრივად მნიშვნელოვანი მზერით
და გაფიქრებს
მისი თითების უადგილო ცეცება,
რომელიც მოულოდნელად იმალება
ვიღაც ცინიკოსის თითებში...
რამდენიც არ უნდა ეძებო,
ვერსად ნაანყდები
დედის მზერას!
და ბრუნდები ასე,
ნაბიჯარეული
და
სასმლის სუნით გაჟღენთილი სახით
ოთახში,
სადაც

უსამართლობაა,
მე თვითმკვლელობაზე ვფიქრობდი
და ჩემი მეგობარი
(რომელსაც სიცოცხლე სიცოცხლესავით უყვარდა)
კვდებოდა!

ოცდაერთი წლის იყო, როცა დამტოვა.
ბავშვივით ბუტია იყო.
ბავშვივით გულწრფელი.
მის სახეს ღიმილი უხდებოდა,
მაგრამ ცრემლი უფრო მეტი მასსოვს.
მე მისი მეგობარი ვარ.
ჩვენ არ ვცხოვრობდით ერთ ქუჩაზე.
არც ბავშვობის მეგობრები ვყოფილვართ
და მაინც უთქმელად გვესმოდა ერთმანეთის.
აღამიანები ას წელზე მეტსაც ცოცხლობენ,
თუმცა იმდენ სიკეთეს მაინც ვერ აკეთებენ,
რისი გაკეთებაც მან

ოცდაერთი წლის მანძილზე შეძლო.

ის ბაბუანვერა იყო
და ყველა ჩუმად ჩაფიქრებულ სურვილს
ახდენას უძებნიდა.
ის ნამდვილი იყო!
იმდენად ნამდვილი, რამდენად ყალბებიც ჩვენ ვართ!
ეს სამყარო არ იყო მისთვის
და არც ის ყოფილა ამ სამყაროსთვის! —
ოცდაერთი წლის იყო, როცა დამტოვა.
მხოლოდ...

მას შემდეგ
მთელს ტანზე უხილავი ლეჩაქი მბურავს,
რომ საკუთარი შიში დავმალო...
შიში რა არის?
შიში ტკივილს ვერსად გააქრობს!

რამდენი სიკვდილი გინახავს?
რომელმა მათგანმა დაგანახა ცხოვრება?!

მე იმ სიკვდილის მეშინია,
აღამიანის ხელით რომ ხდება
და არ ინანიებს!

ყოველ საღამოს,
როცა ჩემებს მშვიდად ვურეკავ;
როდესაც ფანჯრებს, ფარდებსა და კარსაც ვამოწმებ;
როცა ვრწმუნდები, სანოლის ქვეშ არავინ არის —
მე შემოიღია შევამჩნიო,
რომ საკუთარ შიშს არ გავურბივარ,
რომ საკუთარ თავს პირისპირ ვხვდები.

ვერ კიდევ ჩანს
ლანდი იმ სიყვარულის,
რომელი სიყვარულითაც უყვარდი
და შენ ვერ შეიყვარე!

ქ. ჭიათურა, 20185.
ტრიოდრამა

ჩემი მეზობელი მაია. 06:04

დიდი ხანია, რაც ცხოვრებას ფეხი აუწყვე.
ქარის ჭკუაზე დადიხარ და ნებას მიჰყვები
მას შემდეგ, როცა შენ სიკვდილი დედის გაუწყვეს
და აგერია ყველაფერი, როგორც სიტყვები,
რაც შენთვის უთქვამს, გაიფანტა, ძველ დღეებს მიაქვს,
დღეს შენი სახლის შესასვლელ კარს ფანჯარა ჰქვია

და ამ ფანჯრიდან იპარება შენი ბავშვობა
ყოველი დღის 6 საათზე. ცარიელ ქილას
უხეშად ისვრი სანაგვეში, რომელსაც მიაქვს,
დაუფარავად რაც გაფინე — გამოსაშრობად
ანუ სხეული. და მას ჰყიდი ოცდაათ ლარად,
ადრე მსგავსი რამ გაშინებდა, დღეს აღარც გაძაბავს...

იმ ნაცნობ ქუჩას მიუყვები, ოცდაექვსიოდ
წლის თუ იქნები, თუმცა ბევრად მეტი ეტყობა
შენს მწვანე თვალებს, სინითლე რომ ედება სიოდ,
დასრულებული ბავშვობა რომ აღარ ეთმობა.
მთელი დღე ასე ხეტილობ, მერე დუნდები
და რომელიმე ნაცნობ კაცთან ერთად ბრუნდები

სახლში, რომელშიც შესასვლელ კარს ფანჯარა ჰქვია.
მთვრალი ხარ, რადგან თვეებია, აღარ ფიზილდები.
დაძინებამდე დადიან და ოცნებებს გვიან
შენს გონებაში არსებული მავნე ჭიები...
გამთენიისას კუთვნილ თანხას ძებნას დაუწყებ,
დიდი ხანია, რაც ცხოვრებას ფეხი აუწყვე.

მალაროს მუშა. 07:15

შენი ცხოვრება გეზიზღება, ყოფა, რუტინა,
ბედი — რომელიც ვერ შეცვალა დრომ და განგებამ.
და გახსენდება: ცოლმა წუხელ ისევ იტირა,
ოჯახს კი მეტი სჭირდება და „ღმერთო, გაძლება...“
ღმერთის აღარ გნამს რა ხანია, გზაზე აცდენილს
ხანდახან მაინც წამოგცდება მისი სახელი.

უკანასკნელად ჩამოუვლი შავნელ გვირაბებს,
რვაზე შენი ცვლა დამთავრდება, ამ დროს გაიყვან
როგორმე, რადგან სხვა გზა არ გაქვს. ასე გაიმბეს.
და საკუთარ თავს ორსულ ცოლთან გულით მიიყვან...
როდემდე შეძლებ იარსებო, უკვე არ იცი,
სხვისას კი მაინც საკუთარზე მეტად განიცდი.

დრო კი საშინლად გაინელა, მიიზღაზნება
და ატყობ, როგორ გიმტყუნებენ მალე ნერვები.
შენი ცხოვრება ამ გვირაბებს ველარ გაცდება,
ფიქრობ და ფიქრში საკუთარ თავს ისევ ნებდები.
ხელის ცეცებით სიბნელეში დაეძებ ჩამრთველს
და შიში ასე უეცარი ხმაურის გაბნევს...

ჩამოიშალა დაბზარული ჭერი. კედლები.
იხსენებ: წუხელ შენმა ცოლმა როგორ იტირა...
ცდილობ, გადარჩე და ამჯერად აღარ ნებდები,
მაგრამ ტკივილის სიძლიერემ გადაგიბირა.
შენს ნაცვლად სახლში მიიტანენ მძიმე განაჩენს,
ცოლს ცრუ იმედით ამშვიდებენ, იქნებ გადარჩეს...

მეზოვე. 05:55

ასე არასდროს გიცხოვრია, ასე დარდიანს,
არც არასოდეს გიფიქრია ასეთ ტკივილზე...
ახლა დადიხარ ქუჩებში და ხვეტავ ქარიან
ფოთლებს, ქალაქებს, ოცნებებს და ყველა სურვილზე
ცრემლი ჩამოგდის, რაც გქონდა და არ აგისრულდა,
როცა იხსენებ, ყველაფერი როგორ დასრულდა...

დამე არასდროს გყვარებია. ახლა დამეებს
თეთრად ათენებ, შეიყვარე დილის სიზმრები.
როცა ქუჩიდან დაბრუნდები, დალილ უპეებს
ფოტოსურათებს დააყრდნობ და ოდნავ მშვიდდები.
იხსენებ დღეებს, და გაფრთხილებს მხრებით ტერფამდე,
როცა სურვილი სრულდებოდა ჩაფიქრებამდე...

დღე აღარ გადის ისე სწრაფად, ნელა ღამდება
და ტკივილებმა უსასრულო ხელი დაგრია,
ფიქრობ, ასეთი ტკივილები რომ არ მთავრდება...
გარეთ კი წვიმს და სიცივია, გარეთ ქარია.
როგორც იმ ღამეს, ყველაფერი როცა დაკარგე:
ქმარი, შვილები, სიხარული... გადააფარე

ყველა ოცნებას შავი ჩადრი, სურვილს — სუღარა,
სევდამ იმედი რომ ჩაკლა და გადაუარა...
შენ არასოდეს გიფიქრია ასეთ ტკივილზე,
არც არასოდეს გიცხოვრია ასე დარდიანს,
ასეთ ცხოვრებას შეეჩვიე, აღარც შიმშილზე
აღარ წუნუნებ. ქუჩებს გვი და გარეთ ქარია.

„რბ არწევს ხეს?“ — ეს არის კითხვა, რომელიც ირაკლი სამსონაძის ნოველის — „ქელები ქარში“ — მთავარ გმირს, დიმიტრი ცა...ძეს, იგივე ტრულაილას, აწუხებს. ავტორი ქართულ ამბავს მოგვითხრობს, რომლის მოქმედებაც ქუთაისის ერთ-ერთ რესტორანში ვითარდება. ზემო-სხენებულმა დიმიტრამ, იგივე ტრულაილამ, თავისი „საოხრისთვის“ ქელების გადახდა გადამწყვიტა და მეგობრები შეკრიბა. მას გვერდს უმშვენებენ ისეთი ადამიანები, რომლებიც ყოველდღე გვხვდებიან — პარტიული ფუნქციონერი კიაზო; არაკანონიერ ქურდად ვერჩამოყალიბებული, მაგრამ მათთან რომ სიტყვა ეთქმის ისეთი, წარბა; სანყალი მხატვარი გერა, მუდმივად გაჭირვებული ინტელიგენციის მარადიული სახე ბიჭოია...

თხრობა მსუბუქად იწყება, ერთგვარი კინოკადრებითაა სავსე, რომლის ფოკუსში ხან ერთი პერსონაჟი ხვდება, ხან — მეორე. მკითხველსაც ჰგონია, რომ ეს მორიგი რეალობის ამსახველი ფორმაა, რეალობის, რომლის მოქმედებაც 1988 წელს ხდება, თუმცა დღევანდლობასაც არაჩვეულებრივად ერგება. მიუხედავად ცვალებადი კადრებისა, წიგნის მთავარი ღერძი და ეპიცენტრი მაინც ტრულაილაა. იგი დროდადრო ფანჯარაში იყურება და ფიქრობს, რა იქნება მერე. საკმარისია, ფოკუსი მასზე შეჩერდეს და მკითხველი მხოლოდ ამ ერთ ტრულაილას კი არა, ყველა იმ ტრულაილას ხედავს, ჩენი საზოგადოების უმეტეს ნაწილს რომ წარმოადგენს — როლი, რომელიც ნიღბად მოერგო თითოეულ მათგანს, ერთდროულად რაღაც სასიამოვნო და სახალისო ემოციას იწვევს. ნები-სიერი თამაში, ან, უფრო სწორად, პერფორმანსი ხომ ასე იწყება. დრო გადის და ეს ნიღბიც გადაარჩენის ერთადერთი გზა ხდება, ამიტომ შენც ირგებ, არ იშორებ, თამაშს აგრძელებ, თავს იტყუებ, თუ სხვებს ატყუებ (ან თუნდაც ორივე), იმიტომ, რომ უკან დასახევი გზა აღარ გაქვს: ეს ძალიან კარგად იცოდი უკვე მაშინ, როცა პირველად გინოდეს ტრულაილა და შენც ეს სახელი შეისისხლხორცე. უკან მოხედვა ხომ დამარცხებაა. მოიხედე და შენგან მტვერილა დარჩება, ყველა დაგიიწყებს და შენს ადგილს სხვა ტრულაილა დაიკავებს... ეს მარადიული ტრულაილების ჯაჭვი კი არასდროს განწყდება, იმიტომ, რომ ყოველთვის იქნება ერთი მანძი, ვისაც ტრულაილობა ურჩევნია.

ირაკლი სამსონაძის „ქელები ქარში“ სატირაა. ავტორი იუმორით გვიყვება ყველაზე მტკივნეულ ამბებს, ეხება ზუსტად იმ ნერტილებს, რომლებმაც ჩვენში მივიწყებული უნდა გამოავლინოს. ის მივიწყებული, რომლის გამოვლინებაც არცერთ ჩვენგანს არ სურს. სწორედ ამ ემოციების გამოსავლიანობად შემოჰყავს ლამარიე — ქალი, რომელიც ყველა იქ მყოფი მამაკაცისთვის თითქოსდა კარგად ნაცნობია, მაგრამ ასეა კი სინამდვილეში?

ლამარიე — ქალი, რომელმაც თითოეული მათგანი „დააფუკავა“ თავად სიყვარულზეა შეყვარებული. ის სიყვარულით დაადგა ამ გზას, მოტყუებული „მიყვარხარ“-ით. გასასულელებლად გამზადებული და საბოლოოდ გასულელებულიც კი მათი დასაცინი ხდება. ეს ქალი ხედავს უფრო მეტს და ბოლომდე ერთგული რჩება იმისა, რისიც სწამდა. იგი მაშინვე „გიჟად“ ცხადდება და ეს მათი მხრიდან ერთგვარი თვითგადარჩენის მცდელობაა. ლამარიეს გამოჩენა მათთვის გამაღიზიანებელი და აუტანელია, რადგან იგი სარკეა. სარკე, რომელიც ნიღბს არ ირეკლავს და თითოეული მათგანი მთელი სიცხადით ხედავს იმ სიმართლეს, რომელსაც ასე დიდხანს გაურბის.

ავტორი ერთ-ერთ ყველაზე უკომპრომისო თემას ეხება — ქალებისა და მამაკაცების ურთიერთობის თემას, რომელსაც ქართულ რეალობაში კიდევ სხვა ელფერი ედება. მენტალური პრობლემებიდან გამომდინარე სხვა სიმძაფრე გააჩნია. სწორედ იმიტომ, რომ ლამარიე ქალია, ის ქალი, რომელმაც თავის დროზე სიყვარულის გამო დათმო ის ერთადერთი ძვირფასი, რაც საბოლოოდ მისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა. აქამდე სწორედ იმ ერთადერთის წარმევემ მოიყვანა. არცერთი მათგანი არ იმსახურებს მისგან ღიმილს. მხოლოდ სხვა — ვიღაც, ვინც ამ ყველაფრის მიღმაა. ის ვიღაც იქნებ სიყვარულის იდეა, რომლის გამოც ლამარიე მოტყუე-

ბული აღმოჩნდა, მაგრამ რომლის ერთგულიც ბოლომდე რჩება. შესაბამისად, ეს „ბოზი“ ლამარიე ზნობრივად თითოეულ ამ მამაკაცზე ბევრად მაღლა დგას.

ლამარიეს გამოჩენა ერთგვარი კლიმაქსია, სადაც ავტორი საკუთარი ნაწარმოების ყველაზე მნიშვნელოვან საკითხს ეხება, სადაც მთელი სიმახინჯე, მანკიერება თავისი სიშიშვლით წარმოგვიდგება. ნასესხები დღეების თემა, რომელიც მთელ ნაწარმოებს ლაიტმოტივად თან სდევს, ილვიძებს, ამ ქალის სახით მძვინვარე ქარად გვევლინება და უკვე ცხადი ხდება, ყველაფრისთვის საჭიროა საზღაურის გადახდა. იმ ნასესხები დღეებისთვისაც კი.

ლამარიე კი ხილია რეალობასა და ქუმარიტებას შორის. ხიდი, რომელსაც ადამიანი თავისი ხელით ანგრევს, შემდეგ მასვე აბრალებს, რომ თავისი ფუნქცია ვერ

მარიამ ხიდშელი ქალი და თეატრი

შეასრულა. ხიდი, რომელსაც არავინ ჰკითხა, სურდა თუ არა მას ხიდობა. ხიდი, რომელსაც, ტრულაილასგან განსხვავებით, არ აურჩევია ეს როლი, მაგრამ მაინც ღირსეულად მიიღო ეს სიმძიმე და ბოლომდე მისი ერთგული დარჩა. ამ ფონზე ყველა ის დანარჩენი პრობლემა უკანა პლანზე გადადის — მიზეზი, რის გამოც ყველა შეიკრიბა, ბელადისა თუ კერპის არსებობა, მომავალზე ფიქრი...

„მარადიული არაფერია“, ამბობს ლამარიე და მან სწორად იცის, რომ ნებისმიერი ტრულაილა განწირულია და რომ არც ღირს ამისთვის ბრძოლა. „ნეშომპალა ერთგვარი ხვედრია“, ამბობს ის, მაგრამ არიან კი ეს მამაკაცები ამ ხვედრის ღირსნი?!

ნაწარმოები თითქოს ერთ აკორდზე სრულდება — „ლამარიე გიჟია?“ ეკითხებიან ტრულაილას და მისი პასუხი, ბუნდოვანი და ერთგვარად გაუგებარია. მხოლოდ იმიტომაც ნათქვამი, რომ მას თავი დააღწიოს, პასუხი იმედს ტოვებს. იმედს, რომ არსებობს რაღაც უფრო მეტი, რაც არწევს ხეს... მას ეს ესმის, ბოლომდე ამას არ აღიარებს და ვერც აღიარებს, იმიტომ, რომ აღიარება სცენიდან ნაადრევად გასვლაა, ფარდის დაშვებამდე როლის დასრულება, ტრულაილა კი ამისთვის მზად არ არის. მიუხედავად იმისა, რომ თავის ბედს თავადვე დასცინის ამ ქელების მოწყობით. ესეც ერთგვარი ტრულაილობის ნაწილია, რადგან იმედი აქვს, რომ თუ თვითონ დასცინებს საკუთარ თავს, ეს საშუალებას მისცემს, შებღალული თავმოყვარეობის ერთი პატარა ნაწილსაც მაინც შეინარჩუნოს. საბოლოოდ ის მაინც ტრულაილაა და ამდენი რომ შესძლებოდა, დიდი ხნის წინ იტყოდა უარს ამ როლზე.

ირაკლი სამსონაძე გაგრძელებას გვთავაზობს „ქორნილი ქარში“-ს სახით. ახლა

უკვე დღევანდლობაში ვართ, სადაც ისევე ჩვეული ირონიით ვკითხულობთ იმ ტრულაილას უკანონო შვილის შესახებ, რომლის არსებობაც მისთვის სამუდამო საიდუმლოდ დარჩა.

დეა ყოფილი მსახიობია, რომელიც უკვე დიდი ხანია, ჩამოშორდა სცენას და ახლა ისლა დარჩენია, მოპარული ნივთებით შეივსოს სიცარიელე, რომელიც ადრე მისთვის პროფესიას მოჰქონდა. კლიმაქსის მოახლოებას თითქმის ნერვულ აშლილობამდე მიყავს, ან იქნებ ეს იმიტომ ხდება, რომ ის თავისი ცხოვრების გადაფასებას ცდილობს და წარსულს იხსენებს?! ნაკლულობის საკითხი აქაც გვხვდება. ისევე ნასესხები დღეები, თუმცა დეას „ნაკლულობა“ უმამობაში გამოიხატება. მან იცის, რომ ყავდა მამა, იცის მისი სახელი, მეტი არაფერი... ეს ნაკლულობა ბავშვობაში დე-

ღის მიმართ მტრულ დამოკიდებულებაში გამოიხატებოდა, ვერ პატიობდა უმამოდ რომ გააჩნა. სრულიად შემთხვევით დაარსულ ბუნებას ისევე დედა ელანდება. ძალადობრივი აქტი, თუ ორი ადამიანის მარტოობისა და შეუმდგარობის გადაკვეთის ნერტილი, მას შვილს სძენს, რომელზეც ამდენი წლის განმავლობაში ოცნებობდა. ეს კიდევ უფრო მეტ უსუსურობას მატებს მის პერსონას და დეა ლამარიეს გვახსენებს, რომლის მარაოც, სხვათა შორის, თავის დროზე აქვს მოპარული, სრულიად შემთხვევით.

ავტორი ისევე განიხილავს „უპატრონო ქალის“ ფენომენს. უმამო ქალებს, მშობლების გარეშე გაზრდილს, რომლებიც მამაკაცების ხელში მაინც უპატრონოებად რჩებიან. ამიტომაც ვერ გაუგიათ, იძალადეს მათზე თუ არა. იქნებ, სწორედ ამიტომაც, რომ ვერცერთი ავსებს იმ სიცარიელეს? იქნებ, სწორედ ამიტომ არ ეწყობა არ-

ცერთთან არაფერი, მიუხედავად იმისა, რომ სამივე მამაკაცთან — მსახიობთან, დრამატურგთან და რეჟისორთან — დეა სხვადასხვანაირად, მაგრამ მაინც ცდილობს ცხოვრების აწყობას? ისიც მუდმივად რაღაცის ძიებაშია, რაღაცის ან ვიღაცის. სულ ეშინია, რომ გაგიჟების პირასაა და თვითმკვლელობის მცდელობაც კი აქვს, რადგან სურს, ამ აბსურდს და უიმედობას თავი დააღწიოს. ისევე სცენაზე აღასრულებს ამ ჩანაფიქრს, რომელიც უფრო პერფორმანსს გავს. დეა ხომ საბოლოოდ მაინც მსახიობია, რომელიც ჯერ კიდევ ბავშვობაში თამაშობდა ვიღაცის შვილის როლს. მუდამ მსახიობია, კლინიკაში მწოლიარეც კი, როცა ფიქრობს, რომ უთუოდ უნდა მოიკლას თავი, მაგრამ სხვანაირად — იქნებ, ქონით ხელში სჯობდეს, რათა დასამახსოვრებელი იყოს? ეს აზრი მხოლოდ მაშინ ქრება, როცა იგებს, რომ ფეხმძიმედაა.

საინტერესოა, რომ ავტორი სხვადასხვა სახეს გვაჩვენებს. მამაკაცები თუ ქალები, ისინი განსხვავდებიან, მაგრამ, იმავდროულად, ძალიან გვანან ერთმანეთს. დეასა და ლამარიეს შორის უფრო მეტი საერთოა, ვიდრე თავიდან გვგონია. ლამარიესაც სურდა თეატრით ცხოვრება, მაგრამ მსახიობი ვერ გახდა, როცა დეამ ეს მოახერხა. ლამარიესაც სურდა შვილი და ვერ გააჩნა, დეა კი ნაწარმოების ბოლოს ფეხმძიმდება. მამაკაცებიც იგივე ფარსის მოყვარულნი არიან — უყვართ ან არ უყვართ, მასზე დამოკიდებულნი არიან და ვატატოს — თეატრმცოდნე და „პედერასტი“ მეგობრის პერფორმანსაც არაჩვეულებრივად ერგებიან. საინტერესოა, რომ კულმინაცია აქ სწორედ ვატატოს სახით გვხვდება. წინა ნოველაში ლამარიეს მონოლოგი უხელს თვალს ყველას. აქ კი ამას არატრადიციული ორიენტაციის მქონე ვატატო აკეთებს, რომელიც ყველა ამ მამაკაცისგან განსხვავებით, მზადაა, დეასთან ბოლომდე იყოს, ცოლად მოიყვანოს და მასთან ერთად აღზარდოს მისი შვილი. სწორედ მას ესმის დეასი, როდესაც დამსწრე საზოგადოებას ეუბნება: „ყოველდღიურად კვდებოდა დეა, რადგან ქალის განცდა არ გააჩნიათ, არც თეატრის“. თეატრი და ქალი ხომ თითქმის ერთი და იგივეა, რადგან ქალი (ამ შემთხვევაში დეა) მუდმივი თამაშის მდგომარეობაშია, როცა ერთ მამაკაცს დედას უნაცვლებს, მეორეს — მუზას და ასე შემდეგ. ვატატო ლამარიეს გაგრძელებაა, უფრო თავდაჯერებული, შეიძლება ცოტათი სასტიკიც კი, რადგან ისიც ამ ფარსის მსხვერპლია. წლების განმავლობაში დამცირებული თავისი ორიენტაციის გამო, რომელმაც ბევრს მიაღწია, მაგრამ სრულფასოვნად აღიარებული მაინც ვერ გახდა.

წიგნი ტრულაილას აღსრულებით მთავრდება, რაც ერთგვარად ავტორის ჩანაფიქრია ტრაგიკომედიის შესახებ, ამბავი მძიმედ უნდა დაიწყოს, ბოლოსკენ კი აუცილებლად კომედიით დასრულდეს. საბოლოო ჯამში, ირაკლი სამსონაძე მაინც გვიტოვებს იმედს, რადგან იმედის გარეშე მაინც რთულია, რეალობას დიდხანს გაუსწოროთ თვალი.

„ზვიად ძვირფასო, გიდასტურებ, მაგრამ რა არის ასეთი აჩქარება, ერთხელ კორექტორის თვალთ ნამეკითხა...“

კარგი, ბატონო, იყოს რაც არის. ვადასტურებ. დავით წერედიანი“. 2019 წლის 11 დეკემბერს მივიღე თანხმობა ლორკას შედეგების მთარგმნელის-გან და ეს დავით წერედიანის უკანასკნელი წერილი აღმოჩნდა. უკანასკნელი გზავნილი მისგან. წიგნი სტამბაში გავგზავნეთ, დეკემბრის ფესტივალისთვის უნდა მოგვესწრო — სული მელეოდა, სანამ 80-ს გადაცილებული წერედიანის კიდეც ერთ გენიალურ ქმნილებას წარვუდგენდით მკითხველს; ნიჭის, ოსტატობისა და დაუშრეტელი პოეტური სამყაროს კიდეც ერთ გამოვლინებას.

*

მაგრამ ჩემი, როგორც გამომცემლობა „ინტელექტის“ წარმომადგენლის, სტუმრობა წერედიანების ოჯახში ახალი თარგმანის ძიებას არ მოჰყოლია. არ ვიცი, წინასწარ შექმნილი განწყობა იყო ეს, გაცნობიერებული რეალობა თუ უბრალოდ გამომცემლის ახირება — მეც ბევრ სხვადასვით მიმაჩნდა, რომ დავით წერედიანს, როგორც დიდ პოეტს, შესაფერისად არ იცნობდა ფართო მკითხველი. იცნობდნენ და აღიარებდნენ მის ვიიონს, „ფაუსტს“, ძმები გრიშების ზღაპრებს; თაობებს გადაეცემოდა სვანური სიმღერების მისეული უნიკალური ლიტერატურული ვერსია, მაგრამ ორიგინალური და თვითმყოფადი პოეზია სადაც მათ უკან მოიხარებოდა.

ეს დავით წერედიანმა იცოდა. ოღონდ ამის გამო მისგან რაიმე სახის მიკერძოება თავისი პოეზიის სასარგებლოდ გამორიცხული იყო. უფრო პირიქით: ბოლო წლებში სულ უფრო იზვიათდა ბექდავდა ახალ ლექსებს. 2010 წელს როსტომ ჩხეიძის რედაქციითა და წინასიტყვაობით გამოცემული „ორიონი“ მკითხველს უკვე დაეტაცებინა, მაღალი ხარისხის არ იმოგებოდა, არადა ორ-სამჯერ მე თვითონაც დამჭირდა საჩუქრად და სხვებისგანაც მომდიოდა ხმები — წერედიანის ლექსები გვინდა და წიგნს ვეღარ მივავებთ.

მანანა ლარიბაშვილის — პოეტის მეუღლისა და რომაული ლირიკის აღიარებული მთარგმნელის — მხარდაჭერას პირველივე დღიდანვე ვგრძნობდი. იოლი არ იყო ასევე მათი გამორჩეული და ლიტერატურულ ორომტრიალს გარიდებულ ავტორის დათანხმება. მასხოვდა და ერთ-ერთი სტუმრობისას მასაც გავუბედე იმის შესხენება, თუ როგორ დაწერა წლების წინ ვახტანგ ჯავახიანი:

„კრიმინალური ქრონიკა: პოეტი დავით წერედიანი ეჭვმიტანილია საკუთარი ლექსების დამალვაში“.

*

„რა ჩემი საქებარია რასაც აქებენ სხვანი შემოვლუ მთელე ქვეყანა, მთელი სივრდე და ვანი...“

რუსეთის იმპერიისგან მიწასთან გასწორებული სვანური სოფლის — ხალდეს და გასული საუკუნის 30-იან წლებში რეპრესირებული მამის ხსოვნამ დიდწილად განსაზღვრა დავით წერედიანის სამოქალაქო პოზიცია და არჩევანი: ძალადობრივ სისტემას და სოცრეალისტურ ცნობიერებას შინაგანი თავისუფლებითა და ხარისხის ნიშნით დაპირისპირებოდა.

და მიუხედავად იმისა, რომ სისტემის მსახურებმა გააქრეს მისი ლექსის პერსონაჟი დედა ევდოტი, იმისი თხაც ტყვიებით დაცხრილეს და მონაზვნის ხუხულაც დაწვეს, ან იქნებ სწორედ იმათ გამო, ვისაც „საფლავები არ დარჩენიათ, ვინც საიდუმლო გვირაბებში თიხად ჩაგლისეს ან ვისმა ძვლებმა ცყინულეთის მიწა მოფინა...“

დავით წერედიანს ერთხელაც იმ აკრძალულ, შეუმღვრეველ ქართულ ხმებთან პირისპირ დარჩენის დაუძლეველი სურვილი გაუჩნდა და ქართულ პოეზიაში გამოჩნდნენ:

ზვიად კვარაცხელია

წერედიანი LIVE

შავშამში, მეფის მასხარა, რომელიც ამბობს, რაც კი ამ ქვეყნად ცრემლია, ობოლ ღიმილად არ ღირსო; ლაზარე, ვის სხეულსაც, ქართლის ველებზე მზებუდობებდა დაღვრილს, ვერც ხანძრით ამოშაშრავენ და ვერც ლახვრით განგმირავენ; და რა თქმა უნდა ის, მტრედისფერი საგალობლების ბინადარი — ყველა სენს კურნავს კვირიკე, / ყველა სატკივარს არჩენს, / ვერ კურნავს გულის სიბრმავეს, ღვთისგან დადებულ სასჯელს...“

*

ამბობდნენ, იუმორი, თამაში, (თვით)ირონია და ვიიონ-„ფაუსტი“ დატრიალებული მთელი ეს ფოიერვოკი მისი პიროვნული ხასიათისთვის უცხოა, განსმდგომი და ჩაკეტილი ტიპიაო. მეც ასე მეგონა. ჩემი აზრი გაამყარა 2009 წელს, საგურამოს პრემიის დაჯილდოების შემდეგ გამართული პურობის ეპიზოდმა. მაშინ გამოუცდელი ვიყავი და ჩემ წინ მჯდომ დავით წერედიანს მისი „ძველი სიმღერის“ ხმამალა, თავიდან ბოლომდე ნაკითხვა შეეხებოდა. ლექსმა კი იმოქმედა ყველაზე, მათ შორის თამაზ ჩხეიძეზე, რომლის გვერდითაც ვიჯექი და მისი მღელვარე შეძახილები — „დათო, ბიჭო, რა საოცარია! დათო, ბიჭო, ხედავ?“ — ერთიორად მაგულიანებდა, მაგრამ ჩემი დეკლამაციის ადრესატს დიდად არაფერი შეტყობია. ალბათ სულ ოდნავ, თვალზე თუ გამოეხატა რაღაც იმის მსგავსი — ჰო, კიბატონო, ჯანდაბას შენი თავიო.

მასთან ბოლო წლების ურთიერთობამ ეს მითი და განწყობები დაანგრია ჩემში. უკვალოდ ნაშალა. ის იუმორი, (თვით)ირ-

ონია და ცოტათი სარკაზმიც ბუნებრივად და ზოგჯერ უფრო შთამბეჭდავად გამორჩნდა.

ყველაფერს ვერ მოვყვები — ზოგი მერმის იყო — მაგრამ ის დაუვიწყარი ნუთები მინდა გავიხსენო, კიდეც ერთი სტუმრობისას, ლექსობი რომ გახსნა, „ვორდის“ ფაილზე მიმითითა და მითხრა — მოვრჩი ლორკას, ბარემ ჩანერე შენი ელფოსტა და გაიგზავნეო.

— ვახ, — ხმამალა ამოვთქვი, ლექსობი პატარა მაგიდაზე (სადაც ყურნალ-გაზეთები და წიგნები ელაგა) დავდე და — „ფედერიკო გარსია“ — ნავიკითხე გამოთქმით ფაილში შემხვედრი პირველივე სიტყვები.

— ფედერიკო გარსია — ნოდარიკო ნარსია... — ხმადაბლა თქვა ბატონმა დავითმა და ორივეს ხმამალა გაგვეცინა, — ოღონდ ჩემი არაა, — იქვე დააზუსტა, — ნოდარ ღუმბაძისაა ეგ.

*

საკუთარი თავის ფასი კარგად იცოდა. ის რანგიც და მნიშვნელობაც, რაც მის სიტყვას და საქმეს ენიჭებოდა ლიტერატურულ ცხოვრებაში, მაგრამ ამის დახურდავება იავ პოპულარობაზე არასდროს უცდია. შეეძლო, მაგრამ არ უცდია. მისი ოსტატობის, გავლენისა და გამოცდილების შემოქმედს, თავისუფლად შეეძლო, ხუთჯერ მეტად პროდუქტიული ყოფილიყო. ძნელია, ამ ყინს და თანამედროვე აჩქარებული რიტმის ცდუნებას გაუმკლავდე და შენს შემოქმედებით პულსაციას, რიტმს, დღის ნესრიგს დაუმორჩილო დრო და ყო-

ფის მოთხოვნები, შენ კი იგივე დარჩე, უცვალელებელი და მართალი საკუთარ თავთან.

*

როცა რაღაცაზე გელაპარაკებოდა, არ უყვარდა გადაჭრითა და კატეგორიულად რამის თქმა. იმიტომ კი არა, რომ ერთდებოდა ან შენს განსხვავებულ აზრს უწევდა ანგარიშს. ცხოვრებაშიც და ლიტერატურაშიც ძალიან გამოცდილი კაცი იყო და იცოდა, რომ შავად და თეთრად არ იყოფა სამყარო, პროცესზე ბევრი წერილმანი ახდენს გავლენას (როგორც სასიკეთოს, ისე ნეგატიურს), ამიტომ ჯერ მათი შესწავლაა საჭირო, რომ მოვლენის არსს ან ადამიანის ქცევის ლოგიკას მიახლოებით მაინც მიხვდე.

ამიტომაც დავით წერედიანის წერილები ვეფხისტყაოსანზე, გურამიშვილზე, აკაკიზე, მით უფრო გალაკტიონზე, სხვადასხვა თემის გარშემო გამოილი დისკუსიები „თემა და ვარიაციებში“, ღრმა აზროვნებისა და ურთულესი პრობლემების სადად, გემოვნებით გადმოცემის საუკეთესო ნიმუშებია.

*

უცებ რა გახსენდებაო, რომ მკითხოს კაცმა — რითაც დავით წერედიანი ჩემთვის, ერთი რიგითი მკითხველის თვალში უკვდავი და მარადიულია ქართული კულტურისთვის:

პოეზიიდან — „გამოთხოვება“, „გაზაფხული“ („სამი ასული მცვილოდა...“), „ფოთოლცვენა“, „ძველი წარწერები“, „უძილობა. დაფნისი“.

თარგმანებიდან — ვიიონის „მცირე ანდერძი“, გოეთეს „თხმელნართა მეფე“, არტურ რემბოს „ოფელია“, ლორკას „სომხამბულური რომანსი“, სვანური სიმღერები (ყველა).

წერილებიდან და ესეებიდან — „ესე ამბავი სპარსული“, „ცოტა რამ აკაკის ლირიკაზე“, „გალაკტიონი pro et contra“, „თავისუფლების მოედანი“ „თემა და ვარიაციების“ ციკლიდან.

საგანგებოდ არ ჩამოფიქრებია, მაგრამ ამ ჩამონათვალის თითოეულ მწკრივში ერთმანეთისგან აბსოლუტურად განსხვავებულმა თემებმა, ენებმა, ეპოქებმა და პერსონაჟებმა მოიყარეს თავი. და ეს კიდეც ერთხელ მოწმობს დავით წერედიანის მრავალმხრივ ტალანტსა და უნიკალურ ლიტერატურულ შესაძლებლობებზე.

*

სრული პოეტური კრებული „პარაპეტი“ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ, რამდენიმე თვეში მოვამზადეთ და გამოვეცით. წიგნის სტამბაში გაშვებამდე ის ლექსი ამეკვიტა — „პაპიდაჩემმა“ — 2019 წლის შობადღეს, გამოქვეყნებამდე მოსმენილი დავით წერედიანისგან:

„მეფრინავთ, სადაც სინათლეა, სიმსუბუქე,

ღრუბლები დიან, სადაც სიყრმე და სიყვარული არასოდეს არავისთვის არ არის გვიან...“

ლიტერატურული გაზეთი

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო საქართველოს მხარალობით

რედაქტორი ირაკლი ჯავახიანი რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი ჟურნალისტი თამარ ყურული

მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

ISSN 2346-7940 9 772346 794004